

Finansutskottets betänkande

1978/79:21

med anledning av i propositionen 1978/79:100 framlagda förslag såvitt avser de kungl. hov- och slottsstaterna

FÖRSTA HUVUDTITELN

Kungl. hovstaten

1. **Hans Maj:t Konungens och det Kungl. Husets hovhållning.** Utskottet tillstyrker regeringens i propositionen 1978/79:100 bilaga 4 (budgetdepartementet) under punkten A 1 (s. 1) framlagda förslag och hemställer

att riksdagen till *Hans Maj:t Konungens och det Kungl. Husets hovhållning* för budgetåret 1979/80 anvisar ett anslag av 7 500 000 kr.

2. **Underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten.** Regeringen har under punkten A 2 (s. 1–6) föreslagit riksdagen att till Underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten för budgetåret 1979/80 anvisa ett anslag av 2 411 000 kr.

I *propositionen* redovisar föredragande statsrådet Ingemar Mundebo ett utredningsmaterial från riksmarskalksämberet som belyser Bernadottebibliotekets situation närmare och som ger underlag för en bedömning av vilka insatser som behövs för att rusta upp biblioteket. Föredraganden delar utredningens uppfattning att bibliotekets samlingar har stort kulturellt värde och att det får anses angeläget att dessa får tillräcklig vård och kan nyttiggöras för forskningsändamål o. d. Föredraganden biträder följaktligen förslaget att medel för omhändertagandet av samlingarna anvisas över statsbudgeten mot att samlingarna görs kända för forskning och annat kulturellt arbete och att forskare m. fl. ges en ändamålsenlig service för att kunna tillgodogöra sig samlingarnas innehåll.

Upprustningen av biblioteket bör enligt föredraganden sträcka sig över en period av flera budgetår. När det gäller ledningen av Bernadottebiblioteket räknar föredraganden med att det nuvarande kuratelet för de kungl. stiftelserna t. v. utövar denna funktion men att riksbibliotekarien och eventueilt även annan biblioteksteknisk expertis adjungeras till kuratelet.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag beträffande Bernadottebiblioteket och har inte heller i övrigt någon erinran mot anslagsberäkningen under förevarande punkt.

Utskottet hemställer

att riksdagen till *Underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten* för budgetåret 1979/80 anvisar ett anslag av 2 411 000 kr.

Kungl. slottsstaten

3. **Fråga om förvaltningen av Drottningholms kungsgård.** Regeringen har under ovannämnda rubrik (s. 7–16) föreslagit riksdagen att godkänna de riktlinjer för förvaltningen av Drottningholms kungsgård som förordats i propositionen.

I *propositionen* anføres att Drottningholms kungsgård är en egen jord- och skogsbruksenhet som redovisnings- och förvaltningsmässigt är skild från förvaltningen av Drottningholms slott och slottspark. Kungsgårdens mark tillhör den av domänverket förvaltade domänfonden, medan slottet och parken tillhör den av byggnadsstyrelsen förvaltade slottsbyggnadernas delfond av statens allmänna fastighetsfond. Till följd av statsmakernas särskilda beslut i frågan åren 1944–1945 (prop. 1944:228, SU 1944:88, rskr 1944:248, prop. 1945:1 första huvudtiteln, SU 1945:1, rskr 1945:1) förvaltas dock kungsgården av riksmarskalksämberet genom ståthållarämbetet på Drottningholms slott. Detta betyder att kungsgården och slottet har samma förvaltare. Slottsförvaltningen finansieras emellertid över statsbudgeten under det att kungsgården skall vara ett självfinansierande företag.

Kungsgårdens mark disponeras mot att riksmarskalksämberet betalar en årlig ersättning till domänverket. Denna ersättning bestämdes år 1945 till tre procent av fastigheternas bokförda värde på domänfonden. Ersättningsbestämmelsen har inte ändrats sedan dess. Överskottet på kungsgårdens rörelse får disponeras för att underhålla och förbättra de byggnader som behövs i jordbruksdriften.

Det förhållandet att slottsförvaltningen disponerar viss domänverkets mark och på denna driver en sidoordnad rörelse har ingen motsvarighet vid andra kungl. slott. I den mån dessa slott i äldre tid omgavs av jord- och skogsegendomar (kungsgårdar) har sådana överförts till domänfonden och förvaltas av domänverket på samma sätt som statens övriga domäner. Lämpligheten av en särskild ordning med en samförvaltning av Drottningholms slott och Drottningholms kungsgård har ibland satts i fråga. Riksdagen beslutade år 1969 (SU 1969:179, rskr 1969:413) efter initiativ av riksdagens revisorer att hemställa hos Kungl. Maj:t att överväga om det behövdes en prövning på nytt av kungsgårdens förvaltningsformer. Detta ledde till att en utredning sedermera tillkallades för att förutsättningslöst pröva hur förvaltningen av kungsgården borde vara ordnad i framtiden.

Denna utredning har nu framlagt sina förslag. På grundval av dessa och av remissbehandlingen förordar föredraganden att Drottningholms kungsgård

även i fortsättningen skall förvaltas av riksmarskalksämbetet genom ståthållarämbetet och slottsförvaltningen på Drottningholms slott. Dock föreslås att de delar av kungsgården som ligger längre ut på Mäläröarna, kronoparkerna Adelsö och Venholm, i stället bör gå in under domänverkets egen förvaltning.

Vidare föreslås att de sedan år 1945 tillämpade grunderna för den årliga ersättningen till domänfonden för dispositionsrätten till kungsgården skall revideras. Föredraganden förordar att ersättningen till domänfonden sätts till statens normalränta, tillämpad på kungsgårdens bokförda värde på domänfonden.

När det gäller användningen av överskottsmedel från verksamheten vid kungsgården förordas att dessa medel, intill ett visst högsta belopp, efter beslut av kungsgårdens förvaltare skall kunna användas för att öka lönsamheten i kungsgårdens verksamhet över huvud taget. F. n. får sådana medel bara användas till att förbättra de byggnader som behövs i jordbruket. Föredraganden finner beloppsgränsen 50 000 kr. väl avvägd. Över detta belopp bör det alltså ankomma på regeringen att besluta om dispositionen av överskottsmedel.

Utskottet har inget att erinra mot vad som sålunda förordats och hemställer

att riksdagen godkänner de riktlinjer för förvaltningen av Drottningholms kungsgård som förordats i propositionen.

4. De kungl. slotten: Driftkostnader. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten B 1 (s. 16–17) och hemställer

att riksdagen till *De kungl. slotten: Driftkostnader* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 9 100 000 kr.

5. Fråga om disposition av vissa intäkter vid de kungl. slotten. Utskottet har inget att erinra mot vad som anförts i propositionen om förvaltningen och användningen av vissa försäljningsintäkter m. m. vid de kungl. slotten. Utskottet hemställer

att riksdagen lägger till handlingarna vad som anförts i bilaga 4 till propositionen 1978/79:100 om förvaltningen och användningen av vissa försäljningsintäkter m. m. vid de kungl. slotten.

Stockholm den 6 mars 1979

På finansutskottets vägnar
BJÖRN MOLIN

Närvarande: Björn Molin (fp), Kjell-Olof Feldt (s), Nils Åsling (c), Torsten Gustafsson (c), Paul Jansson (s), Arne Pettersson (s), Anton Fågelsbo (c), Arne Gadd (s), Knut Wachtmeister (m), Per-Axel Nilsson (s), Rolf Rämgård (c), Olle Wästberg i Stockholm (fp), Torsten Karlsson (s), Rune Rydén (m) och Bo Forslund (s).